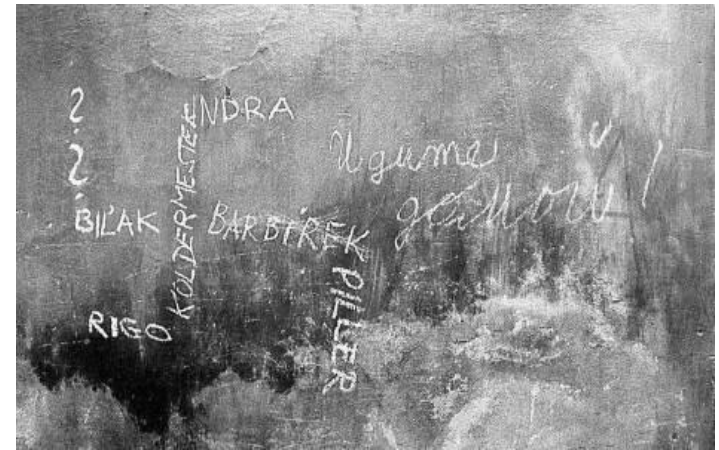

Politické anekdoty a folklor ve výuce dějepisu

DĚJEPIS V MUZEU

5. února 2013

PhDr. Petr Janeček, Ph.D.

Folklor ve 20. století?

folklor = významná **součást národní kultury i kultury lidstva jako celku**
(nemateriální kulturní dědictví – UNESCO)

folklor není oproti běžnému mínění spjat jen s **tradiční venkovskou kulturou**

folklor:

- 1) **lidová** tvorba, spontánní, neoficiální tvorba
- 2) **anonymní texty**, neznáme jejich původního autora, prostupují celou společnost
- 3) šířeny **ústním podáním** nebo podobnými neformálními, neoficiálními způsoby (nápisy na zdech, internetové sociální sítě)
- 4) **kolektivní tradice** – vypovídají o názorech, přáních a obavách společnosti jako celku

folklor se vyskytuje ve všech kulturách a společnostech, včetně té naší ve 20. století

Folklorní žánry 20. století

ve 20. století nejrozšířenější tyto folklorní žánry:

1) anekdoty a vtipy

reagují na aktuální historické události a trendy:
politické anekdoty, dětský a žákovský humor

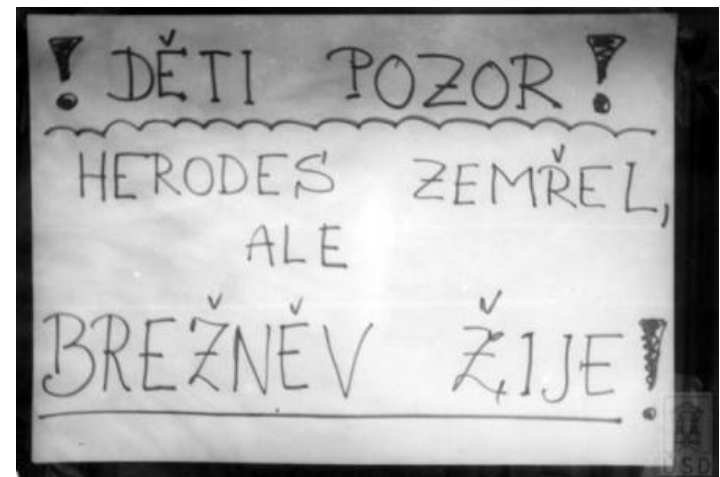
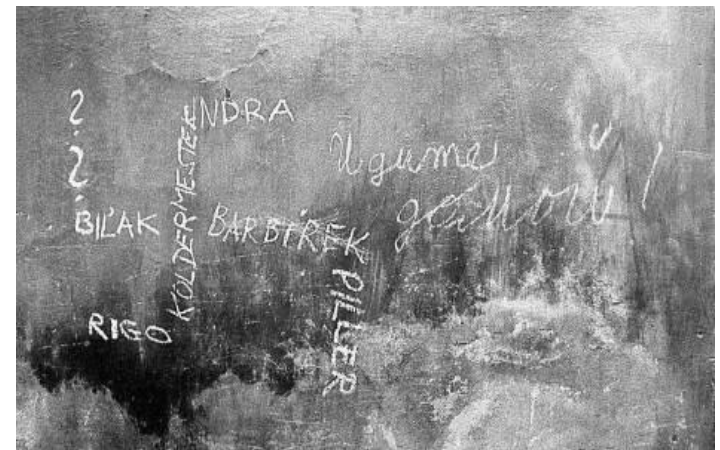
2) městské legendy a fámy, konspirační teorie

reagují na aktuální historické události a trendy:
hledají jejich *alternativní výklad*

3) nápisy na zdech a veřejných místech

reagují na aktuální historické události a trendy:
vyjadřují kolektivní vzdor, resistenci či výsměch
totalitní (jakékoli) moci:

1914, 1939-1945, 1968, 1989

Folklorní žánry 20. století

3) dětské říkanky, rozpočítadla, hry
navazují na tradiční *venkovský folklor*
i soudobou *populární kulturu*
zároveň archaické i moderní

4) elektronický folklor
na *internetu a sociálních sítích*
texty dříve fungující jako ústně šířená anekdota či
fáma;
kombinují textové a obrazové sdělení,
rychlé šíření a popularita

součást běžné nereflektované každodennosti
atraktivní fenomén

Sejde se Čech, Žid, Rakušan, Japonec a Avatar...
...Takhle nezačíná vtip, takhle začínají naše prezidentské volby...

Význam pro výuku dějepisu

pilotní verze pracovního listu:

folklor 20. století v koncentrované formě **odráží historická fakta:**
*významné politické osobnosti, významné historické události,
společenské a kulturní trendy daného období*

součást běžné každodennosti

snadný přístup k textům a jejich snadné sbírání

atraktivní, zábavná, často humorná forma podání

zajímavé ozvláštnění výuky

umožňuje kontextové propojení formálních znalostí získaných rámcí výuky se spontánně získanými informacemi

(od vrstevníků, na sociálních sítích, od rodinných příslušníků)

posílení historického vědomí a povědomí o národních

dějínách pomocí propojení s „malými“ dějinami komunity vrstevníků,
rodiny, obce či regionu

Metodika pedagogického využití folkloru 20. století

pilotní verze pracovního listu

folklor v současnosti bohužel **není integrální součástí osnov**
(jiná situace: *USA, Rusko, Skandinávie*)

2 metodické materiály

publikace dostupné v tištěné i elektronické podobě na internetu

Metodická příručka ke sběru folkloru 20. století

Metodická příručka vysvětlující základní žánry folkloru 20. století

dostupné v polovině roku 2013

inspirace:

obdobné projekty v Estonsku, Walesu a Rusku

spolupráce:

NM – partneři projektu – Ústav etnologie FF UK v Praze –

Ústav evropské etnologie MU v Brně – Etnologický ústav AV ČR

partnerské školy

